

Sygn. akt III Ca 247/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia SO Jacek Małodobry (sprawozdawca)

Sędzia SO Ewa Adamczyk

Sędzia SO Tomasz Białka

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Burnagiel

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2015r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa małoletnich K. M. (1) i B. M. działających przez przedstawiciela ustawowego K. M. (2)

przeciwko M. M.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Limanowej

z dnia 13 lutego 2015 r., sygn. akt III RC 88/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że wyrażenie: „...na rzecz małoletniego B. M. kwotę 650 (sześćset pięćdziesiąt) złotych miesięcznie...” zastępuje wyrażeniem: „... na rzecz małoletnich K. M. (1) i B. M. kwoty po 750 (siedemset pięćdziesiąt) złotych miesięcznie...”;

2. w pozostałej części apelację oddala;

3. koszty postępowania apelacyjnego między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt III Ca 247/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w Limanowej zasądził od pozwanego M. M. na rzecz małoletniego powoda B. M. kwotę 650 zł tytułem alimentów, płatnych z góry do 10 - go dnia każdego następującego po sobie miesiąca, począwszy od dnia 22 maja 2014 r., z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności, do rąk przedstawicielki ustawowej małoletniego – K. M. (2), w miejsce alimentów ustalonych ugodą sądową z dnia 16 grudnia 2009 r., w sprawie sygn. akt III RC 123/09, utrzymaną w mocy wyrokiem rozwodowym Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 4 października 2010 r., sygn. akt I C 741/10 (pkt I), w pozostałym zakresie oddalił powództwo (pkt II), wyrokowi w pkt I nadał rygor natychmiastowej wykonalności (pkt III), nie obciążył małoletnich powodów

kosztami procesu (pkt IV), kosztami sądowymi od których uiszczenia małoletni powodowie byli zwolnieni obciążył Skarb Państwa (pkt V).

Sąd ustalił, że w ramach ugody zawartej w dniu 16 grudnia 2009 r. pozwany zobowiązał się alimentować małoletnią K. M. (1) kwotą 650 zł miesięcznie, zaś B. M. kwotą 600 zł miesięcznie. Wyrokiem rozwodowym z dnia 4 października 2010 r. utrzymano w mocy obowiązek alimentacyjny ukształtowany tą ugodą.

K. M. (1) ma obecnie 13 lat, jest uczennicą pierwszej klasy gimnazjum, zaś 11-letni B. M. uczęszcza do piątej klasy szkoły podstawowej.

Małoletni B. cierpi na zdiagnozowany od urodzenia niedosłuch, posiada orzeczenie o niepełnosprawności. K. M. (1) pozostaje w leczeniu ortodontycznym, które ze względu na wiek dziewczynki nie jest refundowane.

Matka małoletnich powodów K. M. (2) mieszka wraz z nimi w użyczonym domu jednorodzinnym w P., jest w ciąży ze swoim nowym partnerem życiowym. Jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas określony do września 2015 r. w charakterze kucharki w Zespole Szkół w N.. W ramach zatrudnienia uzyskuje wynagrodzenie w kwocie 1.500 zł netto, aktualnie jest na zwolnieniu lekarskim. Koszty związane z eksploatacją domu stanowią kwotę 700 zł miesięcznie. Sąd przyjął, że miesięczne usprawiedliwione potrzeby K. M. (1) wynoszą 850 zł, zaś B. M. 750 zł.

Pozwany nadal pracuje na terenie N., uzyskuje średnio 1.700 euro miesięcznie z tytułu wykonywanej działalności gospodarczej, alimentuje swoje pozamałżeńskie córki kwotą 270 euro miesięcznie. Alimenty na małoletnich powodów reguluje na bieżąco.

Sąd Rejonowy wskazał, że w chwili zawarcia ugody, jak i w dacie wyrokowania w przedmiocie rozwodu, usprawiedliwione potrzeby małoletnich, jak również majątkowe i zarobkowe możliwości zobowiązanego nie były przedmiotem badania. Pozwany zobowiązał się w 2009 r. do uiszczania alimentów w kwotach odpowiednio 650 i 600 zł, strony nie zgłaszały potrzeby zmiany tych ustaleń w procesie rozwodowym.

Zdaniem Sądu, nie znajdują uzasadnienia twierdzenia powodów, jakoby do zmiany stosunków miało dojść już po 2009 r., albowiem z zeznań ich matki składanych w październiku 2010 r., w toku procesu o rozwód, ewidentnie wynikało, że alimenty są wystarczające. Nie potwierdziło się również, jakoby zasadniczą przyczyną zmiany stosunków w zakresie małoletniego B. było zdiagnozowanie u niego niedosłuchu – fakt ten był znany stronom praktycznie od urodzenia dziecka. Sąd wskazał, że od daty orzekania o rozwodzie rodziców powodów upłynęło niewiele ponad 4 lata, sytuacja małoletniego B. zmieniła się o tyle, że rozpoczął on edukację w szkole podstawowej. Małoletnia K. uczęszcza do gimnazjum, weszła w okres adolescencji, nie oznacza to jednak istotnej zmiany stosunków. Zdaniem Sądu, nawet przy przyjęciu usprawiedliwionych potrzeb małoletnich na poziomie 750 i 850 zł miesięcznie, alimenty w kwotach po 650 zł są świadczeniami odpowiednimi. Sąd zwrócił uwagę na poprawę sytuacji materialnej matki dzieci, a także fakt zbycia przez rodziców dzieci domu w R.. Wskazał, że pomimo iż matka powodów w całości ponosi trud związany z ich wychowaniem, powinna uczestniczyć w kosztach utrzymania dzieci łącznie w kwocie 300 zł miesięcznie.

Wyrok ten zaskarżyli apelacją małoletni powodowie zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że usprawiedliwione potrzeby małoletnich powodów K. M. (1) i B. M. kształtują się odpowiednio na poziomie 850 i 750 zł miesięcznie, podczas gdy kwoty te nie odpowiadają ich usprawiedliwionym potrzebom,
2. błędne ustalenie kosztów utrzymania małoletnich powodów z pominięciem kosztów związanych z ich duchowym rozwojem, który realizuje się poprzez wyjazdy na wycieczki szkolne, czy wyjazdy na wakacje, których to Sąd I instancji w ogóle nie wliczył do usprawiedliwionych kosztów utrzymania małoletnich,
3. błędne ustalenie, że od daty orzeczenia o rozwodzie rodziców małoletnich powodów, tj. dnia 4 października 2010 r. do chwili wyrokowania nie nastąpiła znaczna zmiana stosunków, uzasadniająca podwyższenie alimentów do kwot

dochodzonych przez małoletnich powodów, choć z okoliczności faktycznych wskazanych w sprawie w sposób nie budzący wątpliwości wynika, że od tego czasu ich sytuacja uległa znaczącej zmianie,

4. dowolną a nie swobodną ocenę dowodów zgromadzonych w sprawie polegającą na przyjęciu, że koszty konieczne dla pokrycia kosztów mieszkania małoletnich powodów kształtują się na poziomie 100 zł miesięcznie, co jest sprzeczne z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie i zasadami doświadczenia życiowego, nadto że koszty leczenia małoletniej K. M. (1) wynoszą 120 zł miesięcznie, a koszty związane z leczeniem niedosłuchu u małoletniego B. M. wynoszą 18 zł miesięcznie oraz 3 zł kosztów dojazdu do lekarzy,

5. ustalenie wysokości alimentów z pominięciem prawa małoletnich powodów do równej stopy życiowej ze zobowiązanym do alimentacji ich ojcem poprzez ustalenie, że kwota odpowiadająca jego możliwościom zarobkowym około 7.000 zł miesięcznie pozwala mu płacić na rzecz małoletnich powodów alimenty jedynie po 650 zł miesięcznie.

Wskazując na powyższe, powodowie wniesli o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo uzasadniona.

Zgodnie z art. 133 § 1 k.r.o., rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dzieci, które nie są jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie chyba, że dochody z ich majątku wystarczają na pokrycie kosztów utrzymania i wychowania. Zakres świadczeń alimentacyjnych w myśl art. 135 § 1 k.r.o. zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Stosownie zaś do treści art. 138 k.r.o., w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub ugody dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zmiana o jakiej mowa, musi nastąpić po zamknięciu rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku zasądzającego dotychczasowe alimenty (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 lutego 1981 r., III CRN 21/81, OSNC 1981/11/217).

Małoletni powodowie dotychczas byli uprawnieni do alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 4 października 2010 r., sygn. akt I C 741/10, w którym utrzymany został w mocy obowiązek alimentacyjny pozwanego ustalony w ugodzie zawartej przed Sądem Rejonowym w Limanowej w dniu 16 grudnia 2009 r., w sprawie sygn. akt III RC 123/09. Na podstawie tego orzeczenia powódka K. M. (1) była uprawniona do alimentów w kwocie 650 zł, zaś powód B. M. do alimentów w wysokości 600 zł. Niniejsze postępowanie nie jest zatem sprawą o zasądzenie alimentów, a dotyczy zmiany wysokości świadczeń alimentacyjnych już zasądzonych. Dla prawidłowego rozstrzygnięcia decydujące znaczenie ma porównanie sytuacji jaka istniała w dacie poprzedniego orzekania o alimentach, tj. w październiku 2010 r. z sytuacją jaka występuje obecnie. Porównanie to musi obejmować zarówno usprawiedliwione potrzeby małoletnich, jak i majątkowe i zarobkowe możliwości osoby zobowiązanej do alimentacji.

Sąd I instancji poczynił w niniejszej sprawie bardzo szczegółowe ustalenia dotyczące aktualnych usprawiedliwionych potrzeb dzieci oraz możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego, dokonał też precyzyjnych wyliczeń m.in. dotyczących kosztów utrzymania małoletnich. W sprawie o podwyższenie zasądzonych uprzednio alimentów tego rodzaju ściśle wyliczenia byłyby uzasadnione jedynie w przypadku, gdyby takich dokonywano również przy ustalaniu alimentów w poprzedniej wysokości. Tylko wtedy bowiem ustalenia z jednej i drugiej sprawy mogłyby podlegać matematycznemu porównaniu (choć jak się zdaje w przypadku ustalania czy zmiany wysokości świadczeń alimentacyjnych tak dalece posunięta precyzja nie jest wymagana i uzasadniona). W niniejszym przypadku możliwość taka nie istnieje. W poprzednich sprawach z uwagi na to, że pierwsza z nich zakończyła się zawarciem ugody, zaś w drugiej ugodzone alimenty zostały utrzymane w mocy, brak danych pozwalających na precyzyjne wyliczenie ówczesnych potrzeb dzieci, wobec czego nie zachodzi możliwość ich prostego porównania. W takim przypadku przy

ocenie „zmiany stosunków” z art. 138 k.r.o, istotną rolę przypisać należy faktom powszechnie známym i zasadom doświadczenia życiowego. Patrząc przez ten pryzmat uznać należy, iż powodowie trafnie zarzucili błędne ustalenie co do tego, że od daty ostatniego orzekania o alimentach, ich sytuacja nie uległa istotnej zmianie. Sam upływ czasu i związany z nim wzrost wysokości wydatków na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb wystarczająco uzasadniają ustalenie, że doszło do zmiany okoliczności, o której mowa w art. 138 k.r.o.

W niniejszej sprawie od daty ostatniego orzekania o alimentach upłynęło 5 lat. Uwzględnienie tej okoliczności prowadzi do wniosku, że na przestrzeni tego okresu, potrzeby dzieci zwiększyły się, choćby ze względu na związany z upływem czasu wzrost cen produktów, koniecznych do ich utrzymania. W dacie poprzedniego ustalania alimentów, małoletnia K. miała 9 lat, uczyła się w szkole podstawowej, jej 7- letni wtedy brat był uczniem „zerówki”. Aktualnie kształcenie w przypadku obojga dzieci odbywa się na innym poziomie - K. (obecnie czternastolatka) uczy się w gimnazjum, a dwunastoletni B. w szkole podstawowej.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika równocześnie, że poprawiła się sytuacja pozwanego, obecnie uzyskuje on wyższe niż poprzednio wynagrodzenie. Wbrew podnoszonym przez niego zarzutom, posiadanie pozamałżeńskich dzieci nie może stanowić o pogorszeniu jego sytuacji materialnej. Poprzednio ustalone alimenty wynikają z wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 4 października 2010 r., zaś dzieci te urodziły się w maju 2009 r., czyli jeszcze przed zawarciem ugody dotyczącej alimentów. W związku z tym przyjęcie, że alimenty na rzecz małoletniej K. M. (1) powinny pozostać na dotychczasowym poziomie, tj. w wysokości 650 zł, zaś świadczenie na rzecz małoletniego B. podlega podwyższeniu o symboliczną kwotę 50 zł, w ocenie Sądu Okręgowego nie znajduje uzasadnienia. Tego typu modyfikacja obowiązku alimentacyjnego w żaden sposób nie odzwierciedla istotnej zmiany stosunków, do jakiej doszło we wskazanym wyżej okresie. Zdaniem Sądu Okręgowego, adekwatne w tej sytuacji jest podwyższenie alimentów do kwoty 750 zł miesięcznie na rzecz każdego z dzieci, szczególnie w kontekście tego, że ani matka powodów, ani też pozwany nie podnosili, by koszty utrzymania dzieci były zróżnicowane. Kwota 750 zł nie odzwierciedla w pełni wzrostu usprawiedliwionych potrzeb małoletnich, jednak jak wskazano powyżej, obowiązek alimentacyjny obciąża oboje rodziców (art. 133 § 1 k.r.o.). Jego wykonanie względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego; w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego (art. 135 § 2 k.r.o.). W niniejszej sprawie nie należy tracić z pola widzenia, że co prawda na matce powodów w całości spoczywają obowiązki związane z podejmowaniem osobistych starań o utrzymanie i wychowanie dzieci, jednak nie budzi wątpliwości, że wymiar tych obowiązków wraz z wiekiem dzieci ulega ograniczeniu. Powodowie obecnie mają 12 i 14 lat. Dzieci w takim wieku z reguły są samodzielne w zakresie wielu czynności, nie wymagają tak szeroko zakrojonej opieki i pomocy matki, jak w dacie poprzedniego orzekania o alimentach. Co więcej, jak zwracał uwagę pozwany, polepszyła się sytuacja majątkowa matki dzieci. W dacie ostatniego orzekania o alimentach podejmowała ona jedynie prace dorywcze, w ramach których uzyskiwała wynagrodzenie w granicach 400 - 500 zł miesięcznie. Obecnie jest zatrudniona w ramach umowy o pracę, a jej dochód wynosi około 1.500 zł netto miesięcznie. W związku z tym, powinna ona w choćby w niewielkiej części partycypować w kosztach utrzymania dzieci.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że pozwany oprócz małoletnich powodów ma na utrzymaniu dodatkowo dwoje dzieci z innego związku, jednak jak wskazano powyżej, nie jest to nowa okoliczność. Nie bez znaczenia jest także, że choć matka powodów obecnie ma stałą pracę, zmianie uległa jej sytuacja mieszkaniowa. W okresie ustalania poprzednich świadczeń alimentacyjnych, wraz z dziećmi mieszkała ona u swoich rodziców. Wiązało się to z ponoszeniem znacznie niższych niż obecnie kosztów utrzymania. Aktualnie na zasadzie użyczenia, korzysta ona z domu położonego w P.. Samo użyczenie budynku jest nieodpłatne, jednak matka dzieci ponosi wszystkie koszty jego utrzymania i eksploatacji. Okoliczność ta znacząco przekłada się na wzrost związanych z tym wydatków, co precyzyjnie zostało wyliczone przez Sąd Rejonowy. Ponadto, jak wynika z ustaleń Sądu I instancji, w czasie postępowania przed Sądem Rejonowym matka powodów była w ciąży, co wiąże się ze zwiększonymi potrzebami, a w późniejszym okresie przekłada się na wzrost kosztów związanych z urodzeniem się dziecka. Uwzględniając zatem te wszystkie okoliczności i ustalenia przez

pryzmat zasad doświadczenia życiowego, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że alimenty w wysokości 750 zł odpowiadają zmianie stosunków jaka nastąpiła od chwili ustalenia ich w poprzedniej wysokości.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt 1 sentencji, zaś w pkt 2 na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Z uwagi na częściowe jedynie uwzględnienie apelacji, a także poniesienie przez strony kosztów postępowania w podobnej wysokości, Sąd Okręgowy o kosztach tych orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., jak w pkt 3 sentencji.

(...)

(...)